

Rijksdienst Caribisch Nederland
OCW

NEDERLANDS

WHAT'S NEW ...

IN CARIBISCH NEDERLANDS ONDERWIJS

5

December 2015
Nummer 5

2	Colofon	7	Even voorstellen ... Nastasha van den Heuvel-Rach	13	Een dag met ... Simone van Hengstum
3	Voorwoord Nolly Oleana	8	Interview Van Hans naar Nolly	14	Het jaar 2015 Hoogtepunten
4	Rots & Water training op Saba	10	Transitie Bijscholingstraject Engels	16	Studenten Saba bezoeken Job Fair
6	Kort nieuws Klachtenregeling Caribisch Nederland operationeel	11	Column Calamiteitendag		
6	Kort nieuws Nieuw bij RCN/OCW: Rosa Hoes	12	Feestelijke afstudeer- ceremonie bij de SCS		

TRAINING VOOR MEDEZEGGENSCHAPS-RADEN SCHOLEN

De medezeggenschapsraden (MR-en) van de scholen op Saba, Sint Eustatius en Bonaire namen onlangs deel aan een verdiepingstraining. Doel van de training was om kennis en vaardigheden van de MR-leden waar nodig te verdiepen en te versterken.

Onderwerpen die daarbij aan de orde kwamen, waren onder meer verbale versus non verbale communicatie, de kracht van het luisteren, argumenteren en onderhandelen. Er werd ook geanalyseerd in hoeverre het proces van medezeggenschap goed van de grond aan het komen is en welke uitdagingen de medezeggenschapsraden in hun werk ondervinden. Dit blijkt per school te verschillen.

De training werd gegeven door Marco Sikkel en Alphons de Lange van het in arbeidszaken gespecialiseerde kennis- en dienstencentrum CAOP. In 2014 is een beperkte vorm van medezeggenschap geïmplementeerd bij de scholen in Caribisch Nederland en de zittende MR-leden zijn inmiddels ruim een jaar actief.

Dit magazine is een uitgave van RCN/OCW en heeft tot doel om achtergrondinformatie over onderwijsontwikkelingen beschikbaar te maken voor onderwijsprofessionals in Caribisch Nederland en een podium te bieden voor de uitwisseling van kennis en ervaring tussen de eilanden.

Redactie: Elaine Marchena (eind)redactie, Janita Monna

Column: Johannes de Vlucht

Fotografie: Wilma Böhm, Staysly Goilo, Rens van der Hammen, Shanell Heyliger, Janita Monna, Felicia Schuette, Adam Watkins, Wim de Visser, Marika Ringnald, Elaine Marchena

Ontwerp en lay-out: I-Design, Ivonne Zegveld

Drukwerk: Printgarden

Wilt u reageren op de inhoud van dit blad of heeft u suggesties of bijdragen voor een volgende editie? Neem contact op met Elaine Marchena:

elaine.marchena@rijksdienstcn.com

Deadline voor de volgende editie: 25 maart 2016

Het is mij een genoegen om, als de opvolger van Hans Kuilder, dit onderwijsmagazine voortaan in te leiden. In dat kader verwijs ik u ook naar het dubbelinterview met Hans Kuilder en mijn persoon, elders in deze 'What's New'. Maar er is nog een belangrijke verandering te melden in de leiding van RCN/OCW: Rosa Hoes is, naast de nieuwe coördinator studiefinanciering, tevens het nieuwe plaatsvervangend hoofd RCN/OCW. En last but certainly not least kunt u, in de rubriek "Even voorstellen..." kennis maken met de nieuwe directeur van EOZ Bonaire: Natasha Rach.

En dan het fantastische nieuws dat dit jaar in totaal negen onderwijsinstellingen de basiskwaliteit hebben bereikt! Dit keer zijn het de Bethel Methodist School, de Lynch Plantation SDA school en het Expertisecentrum Onderwijszorg (ECE) op Sint Eustatius, de Sacred Heart School, de VO richting van de Saba Comprehensive School, het Expertisecentrum Onderwijszorg EC2 en de Saba Reach Foundation op Saba en Kolegio Rayo di Solo en Kolegio Kristu Bon Wardador op Bonaire. Langs deze weg feliciteer ik de betrokken scholen met het bereiken van deze mijlpaal en bedank ik de betrokken schoolteams voor hun inzet en betrokkenheid.

Een compliment verdienen ook de onderwijsinstellingen die dit jaar op onderdelen de basiskwaliteit bereikten: keep up the good work: volgende keer bent u hopelijk aan de beurt!

De sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen is één van de aspecten waar traditioneel in het onderwijs weinig oog voor is. Om docenten tools in handen te geven voor de begeleiding van de sociaal-emotionele ontwikkeling van PO- en VO-leerlingen, organiseerde onderwijsexpertisecentrum EC2 in het afgelopen jaar een Rots & Water training: een inmiddels internationaal bekend en erkend concept.

In deze editie leest u, helaas, de laatste bijdrage van PO school coach Johannes de Vlugt. Hierbij wil ik Johannes hartelijk bedanken, voor zowel zijn leuke columns als voor zijn bijdragen aan het PO-onderwijs op de Bovenwinden en veel succes toewensen in zijn verdere carrière. Tenslotte in dit blad nog aandacht voor de Saba Comprehensive School, die ook dit jaar weer een slagingspercentage van 100% behaalde: bij deze de hartelijke felicitaties voor deze mooie prestatie!

VOORWOORD

Aan het einde van dit succesvolle jaar en bij de start van weer een nieuw jaar danken wij u als RCN/OCW voor het in ons gestelde vertrouwen en de goede samenwerking.

Wij wensen u prettige kerstdagen en een gelukkig nieuwjaar!

➤ Effectief weerbaarheids- en anti-pest programma

HET EXPERTISE CENTRE EDUCATION CARE SABA (EC₂) ORGANISEERDE IN HET AFGELOPEN JAAR EEN ROTS & WATER TRAINING VOOR PERSONEEL VAN DE SCHOLEN EN ANDERE KETENPARTNERS ZOALS DE NASCHOOLSE ZORG EN CHILD FOCUS OP SABA.

DE TRAINING VOND PLAATS IN DE GYMZAAL IN ST. JOHN'S EN WERD VERZORGD DOOR FREERK YKEMA, DIE DEZE TRAINING HEEFT ONTWIKKELD. DE ROTS EN WATER TRAINING HEEFT ALS DOEL KINDEREN TE STERKEN IN HUN PERSOONLIJKE EN SOCIALE ONTWIKKELING. BELANGRIJK IN DEZE TRAINING IS HET GEGEVEN DAT IEDER MENS IN STAAT MOET ZIJN OM ZICH, AFHANKELIJK VAN DE SITUATIE, WEERBAAR EN STERK OP TE STELLEN - ALS EEN ROTS - OF JUUST COMMUNICATIEF, FLEXIBEL EN MEEGAAND - ALS WATER -, OM MET ANDEREN TE KUNNEN SAMENWERKEN, -SPELEN EN -LEVEN.

“In zowel het basis- als het voortgezet onderwijs zien we steeds meer sociaal-emotionele issues”, stelt EC₂ directeur Jet van Heijnsbergen. Deze kunnen zich uiten in verschillende vormen van gedrag. Waar het ene kind zich tot een “bully” (pestkop) kan ontwikkelen, zal het andere kind misschien last hebben van onzekerheid, waardoor het muren om zich heen optrekt of zich egoïstisch gedraagt. Jet legt uit: “Aan de basis van het welbevinden van ieder kind staat het gevoel van veiligheid. Waar veiligheid ontbreekt, kan geweld de kop op steken. Uitgangspunt van het Rots & Water programma is om ieder kind in zijn of haar eigen kracht te zetten en sociale vaardigheden aan te leren die nodig zijn om zich veilig te voelen en zich als mens goed te

De groep tijdens één van de vele praktische oefeningen.

De trainers (met de oranje shirts), v.l.n.r.: Freerk Ykema, Jelline Ykema en Bram Schenkelaars.

kunnen ontwikkelen. Dit laat zich niet vangen in een vak dat je op school kunt geven met een werkboekje of in een cijfer voor gedrag en motivatie. In het Rots & Water programma leren docenten hoe ze van hun school een veilige omgeving voor de kinderen kunnen maken.”

Fysieke invalshoek

Vandaar de keuze van EC₂ om deze cursus op Saba te introduceren. De eerste cursusdag was bedoeld om 31 professionals van alle onderwijs- en jeugdinstituten op Saba te laten kennismaken met de Rots & Water aanpak. Aansluitend was er een tweedaagse train-the-trainer voor in totaal 15 docenten en medewerkers van Laura Linzey Daycare Center, de Sacred Heart School (primair onderwijs), de Saba Comprehensive School, de Saba Reach Foundation (Sociale Kanstrajecten voor jongeren), Centrum Jeugd & Gezin en de Stichting Body, Mind and Spirit.

Het Rots & Water programma volgt de psychofysieke didactiek: vanuit een fysieke invalshoek, met veel lichamelijke oefeningen, worden mentale en sociale vaardigheden aangereikt en aangeleerd. De keuze voor deze didactiek baseert zich op het gegeven dat vooral jongens fysiek georiënteerd zijn. Jet: “Zij hebben een enorme dosis energie die ze kwijt moeten en hebben, vaker dan meisjes, moeite met het verwoorden van gedachten, emoties en gevoelens.”

Kijk voor voor meer informatie over de 'Rots & Water Training' op de website:

www.rotsenwater.nl

ROTS & WATER TRAINING OP SABA

In het rots & waterprogramma leren zij niet alleen hoe hun energie te beheersen en te richten maar werken, vanuit een fysieke invalshoek, aan de ontwikkeling van meer verbaal gerichte communicatievaardigheden. Actie (spel, spelen en simpele zelfverdedigingsvormen) wordt afgewisseld met momenten van zelfreflectie (aarden en bewust ademen) en kringgesprekken. Op de vraag hoe het dan met de meisjes zit, antwoordt Jet: "Het programma is oorspronkelijk opgezet voor jongens maar wordt zowel in Nederland als in het buitenland nu ook ingezet voor meisjes. De meisjes leren in dit programma hoe, afhankelijk van de situatie, op een natuurlijke manier voor zichzelf op te komen of zich juist flexibel en meegaand op te stellen."

De deelnemende docenten hebben de cursus als waardevol ervaren. Grote opsteker was volgens Jet vooral het bewustzijn en inzetten van zowel je zachte als je harde kant; "zeker omdat in het onderwijs traditioneel veel vrouwen werkzaam zijn." Om te zorgen dat iedereen actief bezig blijft met de kennis en de technieken uit de cursus, komen de deelnemers regelmatig bij elkaar om ervaringen uit te wisselen. ■

MEER OVER DE ROTS & WATER TRAINING

Rots & Water is een Nederlands programma, ontwikkeld door Freerk Ykema en in eerste instantie toegepast in Nieuw Zeeland en Australië. De effectiviteit het Rots & Water concept is inmiddels door empirisch onderzoek aangetoond en het programma wordt momenteel wereldwijd ingezet bij de begeleiding van jongens en meisjes.

Rots & Water kan worden beschouwd als een weerbaarheids- en effectief anti-pest-programma. Het onderscheidt zich van andere programma's door zijn meervoudige doelstelling en het bredere pedagogische perspectief waarbinnen de training van weerbaarheid samen gaat met de ontwikkeling van positieve sociale vaardigheden. Weerbaarheid en solidariteit, rots en water, worden in balans gepresenteerd en getraind. De fysieke activiteit sluit vooral aan bij de behoefte en leerstijl van jongens.

Rots en Water heeft als doel het verbeteren van zelfbeheersing, zelfreflectie, zelfvertrouwen, en communicatieve en sociale vaardigheden. Andere belangrijke thema's zijn de preventie van geweld en van seksueel geweld, het leren maken van eigen keuzes en het leren gaan van een eigen weg. Een ander fundamenteel thema is het voorkomen van pesten (preventie) en het aanpakken van pestgedrag in de klas en op school.

KLACHTENREGELING CARIBISCH NEDERLAND OPERATIONEEL

Op 1 augustus van dit jaar is de klachtenregeling voor scholen in Caribisch Nederland (CN) officieel in werking getreden. Dit betekent dat iedere door het rijk bekostigde school in Caribisch Nederland zich nu houdt aan een standaard procedure voor het doorlopen van klachten van ouders, leerlingen en personeel. En dat er een centrale klachtencommissie (Klachtencommissie CN) is aangesteld.

Conform de klachtenregeling moeten klachten in eerste instantie besproken worden met degene die er binnen de school direct bij is betrokken. Als de betrokkenen er niet uitkomen, kunnen de directie en indien nodig het schoolbestuur er bij worden betrokken. Biedt dit geen oplossing, dan is het sinds 1 augustus 2015 mogelijk om een officiële klacht in te dienen bij de Klachtencommissie CN. Hiervoor is een standaard klachtenformulier beschikbaar dat u bij de scholen of bij RCN/OCW kunt opvragen. Scholen zijn verplicht om, bijvoorbeeld via hun schoolgids of website, informatie over de klachtenregeling te verstrekken.

De commissie behandelt klachten vertrouwelijk en reageert binnen 4 weken. Op basis van het advies van de klachtencommissie kan het schoolbestuur maatregelen nemen. Het advies van de klachtencommissie is niet bindend, maar kan de school wel tot andere inzichten brengen over hoe tot een oplossing te komen. De klachtencommissie bestaat uit 1 vertegenwoordiger voor ieder van de drie eilanden binnen Caribisch Nederland.

Voor vragen over de klachtenregeling of de klachtencommissie kunt u terecht bij de scholen in Caribisch Nederland of bij RCN/OCW via e-mail: vragenoveronderwijs@rijksdienstcn.com.

Hoe zit het precies met de Rekentoets?

Het doel van de rekentoets is, zoals bekend, om te waarborgen dat leerlingen met een voldoende beheersing van de noodzakelijke rekenvaardigheden vanuit het voortgezet onderwijs uitstromen. In welke schooltypes telt de rekentoets mee en zoja, hoe zwaar en vanaf wanneer?

Hoe telt de Rekentoets mee?	vmbo	mbo	havo	vwo
In de slaag-zak regeling en in de cum laude regeling				Vanaf 2017-2018
Op de cijferlijst	Vanaf 2017-2018		Vanaf 2017-2018	Vanaf 2017-2018
Vooralsnog geen rekentoets		Besluitvorming hierover in 2020		

Digitale examens vmbo

Met ingang van het schooljaar 2017 zijn de digitale vmbo examens beschikbaar voor de algemeen vormende vakken. Scholen dienen zorg te dragen voor adequate ICT randvoorwaarden zoals server, aantal computers ets. Na het maken van de examens is het resultaat direct beschikbaar. Niet alle leerlingen hoeven op hetzelfde moment examen te maken. Per zitting van leerlingen zijn er andere, gelijksoortige vragen. De toetsen hebben allemaal dezelfde waarde.

NIEUW BIJ RCN/OCW: ROSA HOES

Rosa Hoes is sinds 1 september 2015 coördinator Studiefinanciering en plaatsvervangend hoofd van RCN/OCW. Daarnaast is zij verantwoordelijk voor de dossiers onderwijshuisvesting, emancipatie, jeugdbeleid, studeren in het buitenland en kinderrechten.

Rosa Hoes werkt al sinds 1995 op de eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen. Zij is een ervaren manager met beleidservaring in het onderwijs en de zorg. De laatste drieënhalve jaar was zij werkzaam bij het Openbaar Lichaam Bonaire, als directeur Samenleving en Zorg.

EVEN

VOORSTELLEN ...

“KOMENDE ZATERDAG BEN IK PRECIJS VIER WEKEN OP BONAIRE”, VERTELT NATASHA VAN DEN HEUVEL-RACH. ZE IS ER SINDS KORT DIRECTEUR VAN HET EXPERTISE CENTER ONDERWIJS EN ZORG. EN ZE HEEFT HET NAAR HAAR ZIN. ZE WIJST UIT HAAR RAAM, NAAR DE SALINJA ACHTER HET KANTOOR VAN EOZ. “MOET JE NOU KIJKEN! FLAMINGO’S! ZO’N MOOI UITZICHT HEB IK NOG NOOIT OP M’N WERK GEHAD.”

Die flamingo’s waren niet de reden dat ze Nederland verruilde voor het Caribische eiland. “Eigenlijk”, lacht ze, “is mijn man de schuld. We woonden in de jaren negentig samen op Curaçao, verhuisden toen naar Nederland. Ik werkte daar als zorgdirecteur binnen een GGZ-instelling. Mijn man ging al eerder terug naar Curaçao, voor werk. Ik ben me toen ook gaan oriënteren op de arbeidsmarkt hier in de regio en vond deze baan. Iets in mij zegt dat ik bij EOZ heb gevonden wat ik zocht.”

Het Expertise Center Onderwijs en Zorg werd vier jaar geleden opgericht voor kinderen die op school speciale aandacht of ondersteuning nodig hebben. “Dat kan uiteenlopen van leer- en gedragsproblemen tot sociale emotionele problemen. EOZ heeft mensen in huis – orthopedagogen, schoolmaatschappelijk werkers, een ambulante begeleider – om die ondersteuning te bieden. Soms kan dat via een kortlopend traject. Stel, een kind heeft moeite om zich te concentreren. Dan komt de schoolmaatschappelijk werker in de klas en kijkt naar uiteenlopende dingen: naar de plek waar zo’n kind zit, hoe de docent op de leerling reageert. Niet alleen het kind wordt geholpen, ook de leerkracht. Maar soms zijn problemen complexer en zijn langer lopende trajecten nodig.”

Hoewel ze de laatste jaren in Nederland met volwassenen werkte, is ze van huis uit kinder- en jeugdpsycholoog. “Ik werkte destijds op Curaçao ook in die richting. Veel problemen die daar toen speelden, zie ik hier nu weer terug: kinderen die bijvoorbeeld vastlopen in het onderwijs door de taal.

Het gaat me aan het hart als ik zie dat mensen het cognitief hadden kunnen redden maar die door de taal of het milieu thuis of door specifieke leerproblemen zijn uitgevallen.”

Natasha komt bij EOZ niet in een gespreid bedje. In de vier jaar dat het centrum inmiddels bestaat, waren er even zoveel directeurs en was er een groot verloop van personeel. Een van de eerste dingen die ze dan ook wil doen is rust brengen in het team: “Er werken hier ongelooflijk gepassioneerde mensen. Er is nu iemand nodig die leiding geeft en die mensen tot hun recht laat komen.”

Daarnaast wil Natasha EOZ op Bonaire meer bekendheid geven, ‘het veld kent ons nog niet goed genoeg’. Ze legde al een aantal werkbezoeken af, aan basisscholen, aan Forma en de Scholengemeenschap Bonaire. Zo heeft ze ook contact gezocht met de partner centra op Saba en Sint Eustatius: “Het is goed om te kijken of er mogelijkheden voor samenwerking zijn. En van elkaar te leren, waar zitten de pijnpunten, wat zijn de successen.”

Het Expertise Center Onderwijs en Zorg werd vier jaar geleden opgericht voor kinderen die op school speciale aandacht of ondersteuning nodig hebben.

Ze ziet het als een voordeel dat ze de cultuur kent: “In Nederland was ik gewend direct te zijn, hier weet ik dat je de boodschap beter passend binnen de geldende culturele omgangsvormen kan brengen. Ik weet waar ik naartoe wil. Maar dat gebeurt niet even op een zondagmiddag. De koers die ik voor EOZ wil uitzetten gaat in samenspel met het team, bestuur en het veld. Ik heb goede moed.” ■

INTERVIEW MET HET 'OUDE' EN NIEUWE DIENSTHOOFD RCN/OCW

HANS KUILDER

HANS BEGON ZIJN CARRIÈRE BIJ DE GEMEENTE EDE. IN 2000 STAPTE HIJ OVER NAAR HET MINISTERIE VAN OCW. DAAR HEEFT HIJ DIVERSE FUNCTIE BEKLEED WAARVAN DE LAATSTE JAREN ALS HOOFD CONTROL, BEGROTING EN BEKOSTIGING. VAN AUGUSTUS 2013 TOT EN MET JUNI 2015 WAS HANS DIENSTHOOFD VAN RCN/OCW. MIJLPALLEN IN DEZE PERIODE WAREN HET BEREIKEN VAN DE BASISKWALITEIT DOOR FUNDASHON FORMA*¹ OP BONAIRE EN DOOR VIER BASISSCHOLEN: ÉÉN OP SINT EUSTATIUS EN DRIE OP BONAIRE. VANAF 1 DECEMBER START HANS BIJ HET MINISTERIE VAN SZW (SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID) ALS HOOFD INFORMATIEMANAGEMENT EN CONTROL.

*¹ Centrum voor volwasseneneducatie en onderwijs, inclusief sociale kans trajecten voor jongeren.

Het departement RCN/OCW staat sinds afgelopen zomer, met het vertrek van Hans Kuilder, onder leiding van Reynolds (Nolly) Oleana. Hoe heeft Hans de afgelopen drie jaren als diensthoofd RCN/OCW ervaren en hoe kijkt zijn opvolger, Nolly, aan tegen zijn nieuwe functie?

“Allereerst ben ik apetrots op wat we als team in de afgelopen drie jaar hebben bereikt, zowel samen met het onderwijsveld als binnen het team”, zegt Hans zonder enige aarzeling. “Zoals het er nu (red.: juni, 2015) naar uitziet, zal eind van dit jaar een groot deel van de onderwijsinstellingen de basiskwaliteit bereikt hebben.” Maar ook binnen het team ziet Hans veel vooruitgang: “in de kennis en ervaring van de teamleden, de manier waarop dingen worden aangepakt en in hoe er wordt samengewerkt.” Volgens Hans is de insteek van OCW altijd geweest om zaken zo veel mogelijk lokaal te beleggen en op te lossen. De Onderwijsagenda is daar het duidelijkste bewijs van. “Wij zijn het enige ministerie dat in Caribisch Nederland op basis van een agenda (red.: de Onderwijsagenda voor Caribisch Nederland: samen werken aan kwaliteit) functioneert en dat heeft ons tot nu toe geen windeieren gelegd, hoewel we er natuurlijk nog niet zijn.”

Alle ogen

Het diensthoofd RCN/OCW is volgens Hans een zeer belangrijke speler bij de realisatie van de onderwijsagenda. Hans legt uit: “Niet alleen geef je leiding aan

het team dat er voor moet zorgen dat de voorwaarden in het lokale onderwijsveld aanwezig zijn om de beleidsdoelen te kunnen realiseren. Daarnaast bekleed je de liaisonfunctie: je bent de verbindende factor tussen wat er in Den Haag en op de eilanden gebeurt. Met de keuze voor Nolly zijn we er zeker van dat het beleid vanuit Den Haag gebaseerd op kennis van de lokale situatie in Caribisch Nederland gestalte kan krijgen. Door de kennis en ervaring die Nolly met zich meebrengt maar ook dankzij zijn brede netwerk op de eilanden van Caribisch Nederland.”

“Ik ben me er sterk van bewust dat alle ogen op mij gericht zijn”, zegt Nolly. “Iedereen is benieuwd hoe het eerste lokale diensthoofd RCN/OCW de dingen zal oppakken, wat hij anders zal doen etc.” Maar bovenal ervaart hij het als “een eer om de functie van diensthoofd RCN/OCW te mogen bekleden.” Hij vertelt dat hij zich in de afgelopen 30 jaar grondig heeft kunnen verdiepen in het onderwijs van de eilanden. Dit vanuit verschillende functies, zowel in de politiek als in het onderwijs. “Het belangrijkste dat ik daar van geleerd heb, is dat je de ontwikkeling van een mens niet los kunt zien van zijn school- en thuissituatie. Dat kan niet zonder een samenhang tussen alle activiteiten die met jongeren te maken hebben. De belangrijkste uitdaging hierin is, om te komen tot een goede samenwerking tussen alle instanties die zich voor de jeugd inzetten. Iedereen moet overtuigd zijn van de meerwaarde van samenwerken.”

VAN HANS NAAR NOLLY

Ook volgens Hans is samenwerking bij de aanpak van de jeugdproblematiek één van de hoofdpunten voor de ontwikkeling van het Caribisch Nederlandse onderwijs in de komende jaren: “door een integrale aanpak van de jeugdproblematiek kunnen we er voor zorgen dat kinderen de benodigde zorg kunnen krijgen om het schoolproces goed te doorlopen, waarmee je een belangrijke bouwsteen legt voor een goede toekomst. Dit vraagt ook in Den Haag om een goede samenwerking tussen de betrokken ministeries.” Een andere halszaak is de verdere ontwikkeling van de schoolbesturen. Hans: “Hoewel sommige schoolbesturen goed functioneren, kan op alle drie de eilanden aan de bestuurskracht nog wel wat verbeterd worden. Daarom zijn er plannen om de schoolbesturen door middel van verdere coaching en opleiding nog beter te equiperen voor hun zo belangrijke bestuursstaak.”

Honesty is the best policy

Wat staat de heren de komende tijd te wachten? Hans: “de komende maanden zal ik druk zijn met de verhuizing van mij en mijn gezin naar Nederland, met het zoeken van een nieuwe functie binnen de Rijksoverheid en daarna met inwerken.” Ook voor Nolly breekt een intensieve periode aan, waarin hij zich grondig zal inlezen en verdiepen in de materie waar hij als diensthoofd mee te maken zal krijgen. Met name de liaisonfunctie is nieuw voor hem. Gevraagd naar zijn

aanpak, noemt hij twee dingen. De eerste is Honesty is the best policy. “Open en eerlijk zijn, zowel naar jezelf toe als naar degenen met wie je samenwerkt. Alleen op die manier is het mogelijk om tot daadwerkelijke verbeteringen te komen.” Zijn tweede basisprincipe is maatwerk. Hij licht toe: “Caribisch Nederland bestaat uit drie eilanden, ieder met een eigen schaal en werkwijze en cultuur. Je kunt zaken niet overal op dezelfde manier aanpakken. Je moet per eiland de tijd nemen om iedereen mee te krijgen in wat je wilt bereiken. Maar ook als je iedereen mee hebt, zal je op het ene moment je tempo moeten aanpassen tot dat van een wandelaar en op het andere moment een sprint moeten trekken. Dit maatwerkprincipe geldt net zo goed voor het werken binnen mijn team.”

Het nieuwe diensthoofd is optimistisch: “Er is al veel bereikt en we hebben een sterk en toegewijd team. Dit geldt ook voor het onderwijsveld op de eilanden. Ik heb er alle vertrouwen in dat binnen afzienbare tijd alle onderwijsinstellingen de basiskwaliteit hebben bereikt. En dat de lokale onderwijsinstellingen over de noodzakelijke kennis en vaardigheden zullen beschikken om in de toekomst op eigen kracht onderwijs van een goede kwaliteit te blijven verzorgen. Zodat wij, conform onze missie, de jeugd in Caribisch Nederland de beste kansen kunnen bieden om zichzelf te ontwikkelen.”

NOLLY OLEANA

AAN HET BEGIN VAN ZIJN CARRIÈRE WAS NOLLY OLEANA DOCENT WISKUNDE EN SCHEIKUNDE AAN DE SCHOLEN GEMEENSCHAP BONAIRE (SGB), WAAR HIJ VERVOLGENS DIVERSE MANAGEMENTPOSITIES BEKLEEDDE. IN ZIJN POLITIEK ACTIEVE PERIODE WAS HIJ MINISTER VAN ONDERWIJS VOOR DE NEDERLANDSE ANTILLEN EN GEDEPUTEERDE VAN ONDERWIJS VOOR BONAIRE. NOLLY WERKT SINDS MEI 2011 BIJ RCN/OCW, ALS RESP. PROJECTLEIDER EN ALS SENIOR BELEIDSMEDEWERKER VOORTGEZET EN BEROEPS-ONDERWIJS. VAN 2013 TOT EN MET 2015 WAS HIJ OOK PLAATSERVANGEND HOOFD RCN/OCW.

“JE KUNT DE ONTWIKKELING VAN EEN MENS NIET LOS ZIEN VAN ZIJN SCHOOL- EN THUISITUATIE”

TRANSITIE NAAR HET ENGELS: WAT KOMT ER ALLEMAAL BIJ KIJKEN?

Op Sint Eustatius wordt sinds september 2014 hard gewerkt aan de voorbereidingen voor de overstap naar het Engels als instructietaal in het onderwijs. Om die overstap te maken, moeten de volgende deelprojecten worden afgerond:

1

Ontwikkeling van nieuwe plannen voor wat de leerlingen wanneer moeten leren (het curriculum), vanaf de voorschoolse educatie tot en met de hoogste klas van het middelbaar onderwijs;

2

Assessment, gevolgd door een bijscholingstraject voor docenten om te waarborgen dat alle docenten het Engels beheersen op het niveau dat voor hun werk noodzakelijk is;

3

Introductie van een Engelstalig examensysteem voor de middelbare school, inclusief het beroepsonderwijs;

4

Ontwikkeling van een leerplan voor Nederlands als vreemde taal;

5

Ontwikkeling van een programma voor studenten die hun vervolgstudie in Nederland gaan doen.

Transitiecoördinator Angela Dekker werkt samen met OCW, de lokale scholen en enkele gespecialiseerde externe instituten aan de realisatie van bovengenoemde deelprojecten.

In de volgende editie besteden we aandacht aan een ander aspect van de transitie.

TRANSITIE NAAR ENGELS ALS INSTRUCTIETAAL

DOCENTEN OP SINT EUSTATIUS KRIJGEN, SINDE APRIL 2014, EEN ENGELSE TRAINING. DE TRAINING IS ONDERDEEL VAN DE TRANSITIE NAAR HET ENGELS ALS INSTRUCTIETAAL. DOEL VAN DE TRAINING IS OM DE BEHEERSING VAN HET ENGELS ONDER DE DEELNEMERSTE VERBETEREN VOOR DIE ONDERDELEN WAAROP DAT NODIG IS GEBLEKEN. HET TRAININGSTRAJECT WORDT GEORGANISEERD EN GEREALISEERD DOOR DE UNIVERSITEIT VAN ST. MAARTEN (USM), IN OPDRACHT VAN HET MINISTERIE VAN OCW. DE KANDIDATEN WORDEN DOOR DRIE DOCENTEN VAN DE USM VOORBEREID OM IN SEPTEMBER 2016 EEN EXAMEN AF TE LEGGEN, TER VERKRIJGING VAN HET CAMBRIDGE CERTIFICATE OF ENGLISH.

De training werd voorafgegaan door een toets, bedoeld om het beheersingsniveau van de individuele docenten in kaart te brengen. De vijf getoetste vaardigheden waren: luister- en spreekvaardigheid, schrijfvaardigheid, leesvaardigheid en spelling & grammatica. De kandidaten zijn, op basis van hun testresultaten en hun professionele behoefte, ingedeeld in vier groepen. Deze

groepen worden wekelijks drie uur lang getraind door dr. Rhoda Arindell (schrijfvaardigheid en spelling & grammatica), Natasha Gittens (luister- en spreekvaardigheid) en Wendie Brown (leesvaardigheid).

Diverse aspecten

“Er zijn diverse aspecten die in deze training meegenomen moeten worden”, zegt Arindell. “Allereerst gaat het om een gemengde groep. Europees Nederlandse deelnemers bijvoorbeeld moeten doorgaans wat meer aan hun spelling en woordenschat werken.” Een specifiek onderdeel van deze cursus is het schrijven van essays. Arindell heeft gemerkt dat zich in de groep enkele uitstekende essayschrijvers bevinden: “... in het Nederlands. Bij het schrijven van een essay in de Engelse taal worstelen zij bijvoorbeeld met de paragraafverdeling en interpunctie. Dit zijn dingen die de betekenis van een tekst kunnen veranderen als ze niet correct worden toegepast.” Stataanse docenten anderzijds, die een Creoolse variant van het Engels spreken, kunnen volgens Rhoda beschouwd worden als moedertaalsprekers. “Zij hebben doorgaans geen problemen met de lees- en luistervaardigheid maar sommigen moeten wel werken aan hun schrijfvaardigheid.” Een ander aspect om rekening mee te houden is het belang van vakterminologie versus een goede algemene beheersing van het Engels. Arindell: “Waar een docent maatschappijleer vooral een goede beheersing van het Engels moet hebben, is voor een docent Wiskunde een ruime vocabulaire van vaktermen relatief belangrijker.”

Praktische eisen

Een ander belangrijk aandachtspunt is het feit dat de deelnemers in september 2016 het Cambridge examen moeten kunnen halen. Arindell legt uit waarom er rekening moet worden gehouden met bepaalde praktische zaken: “Je moet je bijvoorbeeld bewust zijn van de tijd waarin je je werk moet afmaken en je moet in staat zijn om de tekst voor je essay met behulp van een computer en toetsenbord te produceren. Het is belangrijk om je bewust te zijn van deze eisen en ermee te oefenen. Om die reden doen we tijdens de training ook enkele oefenexamens.”

“IK VERWACHT GOEDE RESULTATEN VOOR DIEGENEN DIE REGELMATIG NAAR DE LESSEN BLIJVEN KOMEN”

Is zij tevreden met de vorderingen tot nu toe?

“Ik ben best tevreden over de manier waarop de meeste docenten echt hun best doen op hun eigen verbeterpunten. Ik verwacht goede resultaten voor diegenen die regelmatig naar de lessen blijven komen.” ■

CALAMITEITENDAG

Wanneer een basisschool in Europees Nederland de jaarlijkse planning maakt van de te maken lessen per jaar moet ze twee dagen reserveren voor calamiteiten. Dat heet dan, hoe toepasselijk, een calamiteitendag. Dat biedt de school de ruimte om bijvoorbeeld bij een hevige sneeuwstorm de leerlingen vrijaf te geven. Onlangs werd ik geconfronteerd met het Caribische equivalent. In verband met een naderende storm lag het openbare leven een dag plat. Noem het een ‘hurricane day’. Het gebeurde tot twee keer toe zelfs; voor Danny en Grace. Een ‘hurricane’ kan verschrikkelijk zijn, laat daar geen misverstand over ontstaan. Toch bespeurde ik bij mezelf enige teleurstelling, na alle ophef, nadat Danny en Grace daadwerkelijk waren overgetrokken. Het deed me denken aan een ‘code rood’ in Nederland; dat valt ook altijd tegen, of mee, net hoe je het bekijkt.

Wanneer ik de beelden van dezelfde storm op Dominica zie, dan prijs ik onszelf gelukkig dat dit ons bespaard is gebleven. Verschrikkelijk. Dan koester ik de luxe van de lichte teleurstelling en een vrije dag; een calamiteitendag dat wel! ■

Michel Hassell (op het scherm) kon niet bij de ceremonie aanwezig zijn omdat hij al aan zijn studie in het buitenland begonnen was. Hij verraste iedereen met zijn aanwezigheid en met zijn ontroerende toespraak als Salutatorian (red.: tweede best geslaagde) via Skype en nam een bijzondere prijs in ontvangst van de Saba Educational Foundation.

Jody Morgan was de best geslaagde voor de Academic richting. Zij nam een speciale prijs in ontvangst van SateL N.V. en spoorde tijdens haar toespraak alle mede-studenten aan om, conform het door hen gekozen thema, hun vleugels door het universum te blijven uitslaan.

De kwastjes gaan ceremonieel van de rechter-naar de linkerkant, als symbool van de overgang van leerling naar afgestudeerde.

FEESTELIJKE AFSTUDEER- CEREMONIE BIJ DE SCS

Op zaterdagmiddag 24 oktober 2015 zijn 18 leerlingen van de Saba Comprehensive School afgestudeerd tijdens een feestelijke ceremonie bij de Saba University School of Medicine. Het ging om 11 afstuderenden van de Academic (equivalent aan havo), 3 van de Vocational (beroepsonderwijs) en 4 van de PrO richting. De school behaalde hiermee een 100% afstudeerscore.

Foto midden: de afstuderenden in processie.

Foto beneden: best geslaagde Lydia Hassell voor de MBO richting kreeg een training aangeboden van een week met de cheffrok van het Queen's Gardens Resort. Aansluitend hield zij haar motiverende toespraak.

EEN DAG MET ...

SIMONE VAN HENGSTUM

WOENSDAG

IN IEDERE EDITIE VAN "WHAT'S NEW" LOPEN WE EEN DAG MEE MET IEMAND DIE WERKZAAM IS BINNEN HET ONDERWIJSVELD VAN CARIBISCH NEDERLAND. DEZE KEER LOPEN WE EEN DAG MEE MET SIMONE VAN HENGSTUM. ZIJ IS PROJECTLEIDER ONDERWIJSHUISVESTING VOOR HET RIJKSVASTGOEDBEDRIJF.

Simone van Hengstum werkt sinds begin 2015 als projectleider onderwijshuisvesting voor het Rijksvastgoedbedrijf. Dat begeleidt in opdracht van het ministerie van OCW en het Openbaar Lichaam Bonaire verschillende nieuwbouw- en renovatieprojecten van scholen op Bonaire.

"Vandaag is een overlegdag", zegt Simone. Ze stapt in haar auto, op weg naar de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) voor haar eerste afspraak van die dag. De nieuwbouw van het mbo van de school staat op het programma. Gesprekspartners vanochtend zijn de architect, het lokale bestuur en leden van het management van de SGB. De sfeer is ontspannen, Simone kopieert nog even de agenda.

Het project verkeert in de beginfase, en dus licht Simone toe wat de komende tijd staat te gebeuren: belangrijk is dat de toekomstige gebruikers in gesprek gaan met de architecten over hun visie op het gebouw.

Maar het inplannen van het bezoek van het Nederlandse architectenbureau Atelier PRO, dat samen met

Jakobs Architecten uit Bonaire het ontwerp gaat verzorgen, is nog niet zo eenvoudig. Het levert flink geschuif in agenda's op. Uiteindelijk wordt een compromis gevonden. Simone: "We gaan praten met de schetsen op tafel, zodat iedereen kan meedenken."

Nieuwbouw voor het mbo, waar ook praktijklokalen voor het vmbo in gehuisvest zullen worden, is dringend nodig. De afdeling beroepsonderwijs van de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) barst uit zijn voegen. Toch duurt het nog wel even voordat de school er staat, benadrukt Simone. "Ik kan me voorstellen dat mensen soms denken 'wat duurt het allemaal lang'. Maar er komt veel bij zo'n project kijken. Nu gaan de architecten aan de slag, samen met de toekomstige gebruikers. Dan volgt de aanbesteding voor de aannemer, en dan pas gaat er gebouwd worden. Het hele traject neemt zeker twee à drie jaar in beslag."

Ook het volgende overleg vindt plaats bij de SGB. Met bestuursvoorzitter Karel Visser en interim algemeen directeur Lydia Emerencia bespreekt Simone meer algemene zaken rond de voortgang van de renovatie en nieuwbouw van de school.

Tussen de afspraken door zit Simone even op kantoor. Aan de muur de bouwtekeningen van de projecten waarvoor zij en haar collega Tomiwa Safe-Adewumi verantwoordelijk zijn. Simone stuurt, behalve de nieuwbouw van het mbo en de renovatie van het sportgebouw van de SGB, ook de renovatie aan van het Kolegio San Luis Bertran in Rincon.

Een afspraak bij Streefkerk, het lokale architectenbureau dat betrokken is bij de renovatie van de gymzalen van de SGB. Op tafel liggen voorstellen voor verschillende constructies en bouwmaterialen die gebruikt kunnen worden.

Ook de fundering moet worden aangepakt. Architect Harm Streefkerk schetst met pen en papier de mogelijkheden. Simone, van huis uit architect, knikt. Ze wil weten wat de verschillen in kosten zullen zijn. "Dat is een belangrijk deel van mijn werk: budgetbewaking." Daarna wordt een kijkje genomen bij de gymzalen zelf. Streefkerk wijst op één van de deuren: renovatie is geen overbodige luxe.

Als ze vrij is, gaat Simone graag snorkelen, of duiken. Of ze spreekt iets af met vrienden. Maar vanavond heeft ze Papiamentules. "De meeste overeggen gaan weliswaar in het Nederlands, maar ik vind het belangrijk om de taal van het eiland te leren." Makkelijk vindt ze het niet, zo'n nieuwe taal. Lachend: "Ik zal destijds niet voor niets een technische studie hebben gekozen." ■

QUICK SCAN AFGEROND

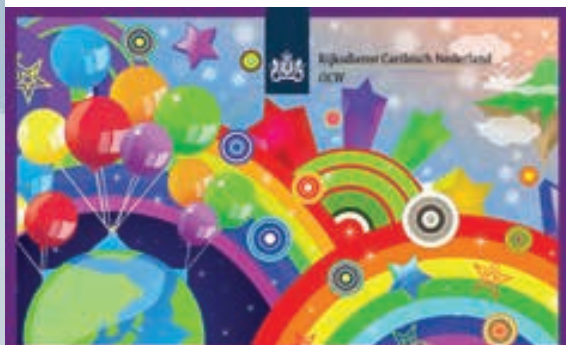
Op Bonaire is de Quick Scan afgerond door de expertgroepen Papiaments en Nederlands. Deze expertgroepen zijn door de Staatssecretaris ingesteld om te komen tot een uitwerking van het advies van de Taalunie ten aanzien van het taalonderwijs op Bonaire.

De volgende stap wordt nu om in samenwerking met de betrokken besturen te komen tot een plan van aanpak voor de implementatie van het advies.

BASISKWALITEIT BEHAALD!

In het afgelopen jaar behaalden maar liefst 9 onderwijsinstellingen in Caribisch Nederland de basiskwaliteit: de Bethel

Methodist School, de Lynch Plantation SDA school en het Expertisecentrum Onderwijszorg (ECE) op Sint Eustatius, de Sacred Heart School, de VO richting van de Saba Comprehensive School, het Expertisecentrum Onderwijszorg EC2 en de Saba Reach Foundation op Saba en Kolegio Rayo di Solo en Kolegio Kristu Bon Wardador op Bonaire.

PROFICIAT!

RCN/OCW feliciteert:

- Sint Eustatius: De Bethel Methodist School, de Lynch Plantation SDA school en het Expertisecentrum Onderwijszorg (ECE)
- Saba: De Sacred Heart School, de Saba Comprehensive School, het Expertisecentrum Onderwijszorg (EC2) en de Saba Reach Foundation
- Bonaire: Kolegio Rayo di Solo en Kolegio Kristu Bon Wardador

met het behalen van de basiskwaliteitsnorm.

Directies, docenten en besouwen: wij zijn bijzonder trots op dit resultaat. Wij denken u nog wel te zien en hopen dat u dit mooie werk zelf voortzetten en bebouwen van onze jeugd en de toekomst van Caribisch Nederland!

Reynolds (Nolly) Oleana
Diensthoofd OCW Caribisch Nederland

GOLDEN ROCK STATIA

Op Sint Eustatius is de renovatie van de Golden Rock School (basisonderwijs) grotendeels afgerond. Een aantal lokalen, de gymzaal, het administratieve gedeelte, de speelplaats en de parkeerplaatsen zijn recent in gebruik genomen. Naar verwachting wordt het gehele complex begin 2016 opgeleverd.

Tijdens een feestelijke afstudeerceremonie eind oktober ontvingen alle in totaal 14 afgestudeerden van de Saba Comprehensive School op Saba hun certificaten.

Het waren er 11 voor de 'Academic stream' (equivalent aan havo) en 4 voor het beroepsonderwijs (zie pag. 11 voor een fotoreportage).

Foto: Shanel Heyliger

AFGESTUDEERD

WERELDWIJZER IN GEBRUIK

Op Bonaire is de methode Wereldoriëntatie ('Wereldwijzer') ook voor de groepen 7 en 8 in gebruik genomen.

Foto: Wilma Böhm

KLACHTEN-PROCEDURE IN WERKING

De **klachtenprocedure** voor de scholen in Caribisch Nederland is in werking getreden. (Zie ook het artikel hierover op pag. 6 van dit blad).

HOOGSTE PUNT BEREIKT

Op Bonaire werd in oktober 2015 **het hoogste punt bereikt van de nieuwbouw van Kolegio Strea Briante** (voorheen de Watapana School). Het gebouw wordt eind december 2015 opgeleverd.

Foto: Patricia Schuette

Op Sint Eustatius is de transitie naar het Engels als instructietaal in volle gang:

- Op de basisscholen en in het eerste jaar van het voortgezet onderwijs wordt sinds augustus 2015 **in het Engels les gegeven**;
- De **curriculumontwikkeling voor het basisonderwijs** is succesvol afgerond voor de vakken nederlands, engels en rekenen & wiskunde (Math);
- Bij de Gwendoline van Putten school voor voortgezet onderwijs zijn de voorbereidingen begonnen voor de **introdactie van het CXC schoolstelsel** van de Caribbean Examination Council;
- Het **bijscholingsprogramma voor docenten is afgelopen jaar van start gegaan** om te waarborgen dat de docenten het Engels voldoende goed beheersen om er les in te kunnen geven. De docenten zullen in september 2016 een examen afleggen, ter verkrijging van het Cambridge Certificate of English.

BREDE SCHOOL PAPA CORNES

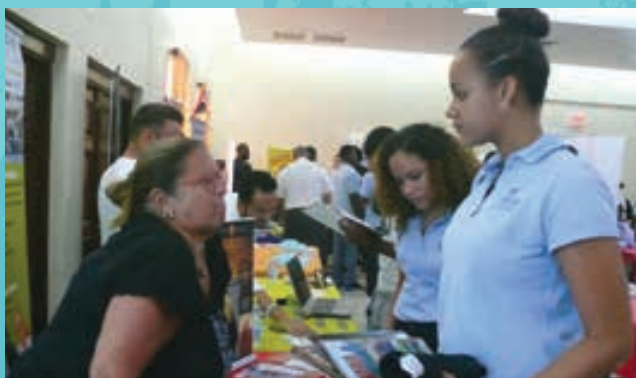
Op Bonaire werd in april 2015 **het hoogste punt bereikt van de nieuwbouw Brede School Papa Cornes**. De oplevering van het complex staat voor mei 2016 gepland.

Foto: beschikbaar gesteld door Rijksvastgoedbedrijf

Judi Marino, International Admissions Specialist van Flagler College Florida, geeft informatie aan vijfdejaars Jordan Every (Academic) en vierdejaars Paloma Thode (Academic).

De stands van St. Maarten Medical Center en St. Maarten Laboratory Services.

Groepsfoto van de SCS vierde en vijfdejaars leerlingen en docenten.

STUDENTEN SABA COMPREHENSIVE SCHOOL BEZOEKEN JOB FAIR

Op 4 november bezochten leerlingen van de Saba Comprehensive School (SCS) de jaarlijkse Job Fair (red.: beroepenmarkt) in het Bel Air Community Center op St. Maarten. Het ging om vierde jaars van het beroeps- onderwijs en vijfde jaars van de 'Academic stream'.

De Sabaanse studenten bezoeken deze job fair nu al enkele jaren om zich te informeren over de toelatingscriteria, het opleidingsaanbod van de universiteiten en colleges en mogelijkheden voor studiefinanciering, om zodoende weloverwogen carrière keuzes te kunnen maken.

De studenten werden vergezeld door vijf docenten, onder leiding van Tracy Zagers-Johnson (Teamleider beroepsopleidingen en docente Spaans).

De groep vertrok in de vroege ochtend uit Fort Bay Saba, aan boord van de Ferry "Dawn II" waar ze ook omstreeks 6 uur in de avond weer mee terugkeerden.

Deelnemende bedrijven, colleges en universiteiten:

Customs (Douane) DUO (NL) Fire Department St. Maarten N.V. GEBE Harbour Group of Companies Kustwacht (Coast Guard) Labor Department Mental Health Foundation My Future Career Nagico NAMM N.V. PJAIE SHTA SLS St. Maarten Medical Center (SMMC) Student Support Services Sociale Ziektekosten Verzekering (SZV) Telem Tourism Department White & Yellow Cross Winair Colleges/Universities: ACMNV/AMTS (Bonaire) American University of Integrated Sciences (AUIS) (SXM) Ani Art Academies Anguilla De Haagse Hogeschool (NL) Flagler College (U.S.) Florida State University (U.S.) GED (SXM) IFE (CUR) Johnson & Wales University (U.S.) Monroe College (U.S.) NIPA (SXM) Savannah College of Art & Design (U.S.) St. Maarten Academy CAPE.

Jordan Every (jaar 5, Academic):

"Ik heb verschillende vertegenwoordigers kunnen spreken van de Flagler College, waar mijn interesse al enkele jaren naar uitgaat. Ik hoop volgend jaar na mijn afstuderen aan de SCS hun studie Business Administration te gaan doen."

Donovan Johnson (jaar 5, Technisch):

"Ik was erg blij met de informatie die we op de Job Fair kregen over banen waarvoor je een beroepsopleiding nodig hebt. Zo hoorde ik dat de NIPA opleiding op St. Maarten een ICT opleiding biedt: dit is helemaal mijn ding, omdat ik altijd al geïnteresseerd ben geweest in computers en het repareren van computers."

Kavita Leverock (Jaar 5, Academic):

"De informatie die ik bij de verschillende stands ontving, helpt mij om te ontdekken waar mijn interesse ligt."

Dhr. Alonso de la Guardia, plaatsvervangend hoofd University Relations, Florida State University Republic of Panama Campus met, v.l.n.r. de recent afgestudeerden Escarlen Rosa Vasquez, vijfdejaars Daniela Mosquera Gallego (Hospitality) en de recent afgestudeerde Pauline Every.

